

Introduction to חגיגה

רמב"ם הלכות חגיגה הקדמה

הלכות חגיגה. יש בכללן שש מצות, ארבע מצות עשה, ושתיים מצות לא תעשה. וזה הוא פרטן: (א) להראות פני ה'. (ב) לחוג בשלש רגלים (ג) לשמוח ברגלים. (ד) שלא יראה ריקם. (ה) שלא יעזוב לוי מלשמחו וליתן לו מתנותיו ברגלים. (ו) להקהיל את העם בחג הסכות במוצאי שמיטה.

רמב"ם הלכות חגיגה פרק א

שלש מצות עשה נצטוו ישראל בכל רגל משלש רגלים ואלו הן: הראייה שנאמר **יראה כל זכורך**, והחגיגה שנאמר **תחוג לה' אלהיך**, והשמחה שנאמר **ושמחת בחגך**, הראייה האמורה בתורה היא שנראה פניו בעזרה ביום טוב הראשון של חג ויביא עמו קרבן עולה בין מן העוף בין מן הבהמה, ומי שבא לעזרה ביום ראשון ולא הביא עולה לא דיו שלא עשה מצות עשה אלא עובר על לא תעשה שנאמר **לא יראו פני ריקם**, ואינו לוקה על לאו זה שהרי לא עשה מעשה, החגיגה האמורה בתורה היא שיקריב שלמים ביום טוב הראשון של חג בבואו להראות, והדבר ידוע שאין השלמים באים אלא מן הבהמה, ושתי מצוות אלו שהן הראייה והחגיגה אין הנשים חייבות בהן, והשמחה האמורה ברגלים היא שיקריב שלמים יתר על שלמי חגיגה, ואלו הם הנקראים שלמי שמחת חגיגה שנאמר **וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך**, ונשים חייבות במצוה זו. ונשים חייבות במצוה זו. **א"א לא בקרבן אלא בשמחה שתשמח עם בעלה שתעלה עמו והוא ישמח אותה.**

*****

12.1.1

2a (משנה א') → 3a (יש בו 3a)

Note: the (v:) records a dispute between **אושעיא** and **יוחנן ור' אושעיא** as to whether the obligation on subsequent days (after the 1st) are all "makeups" for the 1st day or each day is a makeup for the previous day. Split the difference: if each is a makeup for the 1st day, someone who was exempt on the 1st day is exempt throughout, even if his status changed to a class of obligated persons on a later day of the festival

1. שלש רגלים תחוג לי בשנה: שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדון ה': שמות פרק כג פסוק יז, יז

2. ושמחת בחגך אתה יבנה ובהך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך: דברים פרק טז פסוק יז

3. כי כה אמר ה' בורא השמים הוא האלהים יצר הארץ ועשה הוא כוננה לא תחוג בראת לשבת יצרה אני ה' ואין עוד: ישעיהו פרק מה פסוק יח

4. ואני כחרש לא אשמע וקאלם לא יפתח פיו: תהלים פרק לח פסוק יז

5. בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלהיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם: הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרד אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלהיכם ושפרו לעשות את כל דברי התורה הזאת: דברים לא: יא-יב

6. תרמסנה רגל רגלי עני פעמי דלים: ישעיהו פרק כז פסוק ו

7. מה יפז פעמיך בנעליים בת נדיב חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן: שיר השירים פרק ז פסוק ב

8. נדיבי עמי נאספו עם אלהי אברהם כי לאלהים מגני ארץ מאד נעלה: תהלים פרק מז פסוק י

9. ויקחהו וישלכו אתו הברך והבור רק אין בו מים: בראשית פרק לו פסוק כז

- I. מצוות ראייה all **competent, males** who are **freemen** and **able-bodied** are obligated in ראייה
  - a. **competent**: excluding חרש שוטה וקטן
    - i. חרש who is exempt from ראייה is either deaf OR mute
      1. inferred from הקהל (v. 5) – must be able to hear and to teach (ילמדו→ילמדו)
      2. a full deaf-mute is also exempt from שמחה
    - ii. not all קטנים excluded:
      1. חייב – הר הבית – הר הבית – חייב עליו: if he can ride on his father's shoulders from city to city
      2. חייב – הר הבית – חייב עליו: if he can walk, holding hands with his father from city to city
  - b. **Males**: excluding women, hemaphrodites, טומטום – from v. 1 (כל זכורך)
  - c. **Freemen**: excluding כנענים (from v. 1 – פני האדון – someone who has only 1 אדון)
  - d. **Able-bodied**: excluding limp, blind, sick, old, one who cannot make the pilgrimage (v. 1 רגלים)
- II. ראייה וחגיגה: minimum amount to be spent on ראייה
  - a. 100 – חגיגה; 200 – ראייה; ב"ש
  - b. 200 – חגיגה; 100 – ראייה; ב"ה
- III. Analysis of opening clause – הכל חייבין (understood to tacitly include another class)
  - a. Includes ½ עבד, ½ freeman (hence slaves excluded in [c] are "עבדים שאינם משוחררים")
    - i. exempts him רבינא (ד):
      1. suggestion #1 → includes lame (category [d]) on 1st day and was healed afterwards
      2. only works if we maintain that each day is a makeup to the previous (see note)
      3. if all are makeup for 1st day, once he was lame on 1st day, is exempt throughout
      4. suggestion #2 → includes one-eyed man
      5. contra ruling that 1-eyed man is exempt from יראה:: יראה
    - ii. רבינא's exemption only applies before concession of ב"ה that a ½ slave, ½ freeman is *de jure* free (and then *de facto* freed) to allow him to procreate as per v. 3
- IV. דרשות דר' תנחום
  - a. Lame in one foot, deaf in one ear – exempt as per אזניהם
    - i. פעמים means "feet" as per vv. 6-7
  - b. רבא's homily on the beauty of pilgrims – v. 7 (association with אברהם – v. 8)
  - c. ר' תנחום's homily on the "emptiness" of the pit (snakes and scorpions) into which יוסף was thrown (v. 9)